

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2021-104

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 21 december 2021
Zaaknummer Z/21/403194 /ADV/21/1061756
Onderwerp Weerbaarheidsscan en uitvoeringsplan met betrekking tot ondermijnende criminaliteit
Portefeuillehouder L. van Riswijk

Contactpersoon Pascal Polman
E-mail P.Polman@zevenaar.nl
Telefoon 0316 – 595 409

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) heeft in april van dit jaar een weerbaarheidsscan met betrekking tot ondermijnende criminaliteit uitgevoerd bij onze gemeente. De aanbevelingen uit deze scan zijn vertaald naar een uitvoeringsplan voor 2022 en 2023. In dit uitvoeringsplan is een deelplan opgenomen met concrete acties voor 2022. De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft een belangrijke prioriteit in het veiligheidsbeleid van de gemeente Zevenaar.

Kernboodschap

Het college heeft de weerbaarheidsscan en het uitvoeringsplan voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit vastgesteld. De weerbaarheidsscan geeft ons inzicht in de weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie tegen ondermijnende criminaliteit. Het uitvoeringsplan laat een aantal belangrijke thema's zien om de komende jaren de aanpak te verbeteren. Door met deze thema's aan de slag te gaan, wordt de aanpak van ondermijnende criminaliteit verbeterd en ontwikkeld. De aanpak van ondermijnende criminaliteit is in het integraal veiligheidsplan 2019-2022 als één van de prioriteiten opgenomen. Ook de komende jaren zal de aanpak van ondermijnende criminaliteit een prioriteit blijven en een uitvoeringsplan helpt bij de invulling van deze prioritering. Omdat het integraal veiligheidsplan is vastgesteld door de raad informeren wij u graag over de weerbaarheidsscan en het uitvoeringsplan voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit in 2022 en 2023.

Context

- ☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma

- ☐ Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap

De weerbaarheidsscan is in april 2021 door het RIEC uitgevoerd. Het onderzoek bestond uit een analyse van documenten en beleidsstukken en uit interviews met ambtenaren en bestuurders. Uit de weerbaarheidsscan komt naar voren dat we gemotiveerd zijn om het thema ondermijnende criminaliteit aan te pakken en dat we hierin onze verantwoordelijkheid pakken. Er liggen ambitieuze beleidsstukken en we maken gebruik van bestuursrechtelijke mogelijkheden om (preventief) maatregelen te treffen.

Er is daarnaast ook een aantal aanbevelingen gegeven om de aanpak te kunnen verbeteren en ontwikkelen. De weerbaarheidsscan richtte zich op vijf thema's: bewustwording en organisatie, informatiepositie, beleid en handhaving, integere en veilige werkomgeving en communicatie. Voor de belangrijkste aanbevelingen verwijzen wij u naar het uittreksel van de weerbaarheidsscan in de bijlage.

In het uitvoeringsplan is naar aanleiding van onder andere de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan een aantal belangrijke thema's voor de komende twee jaar benoemd. Met de volgende thema's gaan wij aan de slag: bewustwording, aanpak zorgfraude, verbeteren Bibob, integriteit, communicatie en het uitvoeren van (preventieve) controles. Voor een meer gedetailleerdere omschrijving verwijzen wij u naar het uitvoeringsplan in de bijlage.

Communicatie en vervolgproces

Communicatie naar buiten

Over het nieuwe uitvoeringsplan en de uitkomsten van de weerbaarheidsscan wordt intern gecommuniceerd via Wies. Aangezien communicatie ook één van de thema's is in het uitvoeringsplan zal komend jaar een start worden gemaakt met een communicatiestrategie. Hieronder valt onder andere interne en externe communicatie om de bewustwording te vergroten.

Vervolgproces

In het uitvoeringsplan is een deelplan opgenomen voor 2022. Eind 2022 wordt dit deelplan geëvalueerd en wordt er een nieuw deelplan opgesteld voor 2023. Indien noodzakelijk wordt de raad daarover op passende wijze geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

1.	INT/21/1011750	Uittreksel weerbaarheidsscan gemeente Zevenaar
2.	INT/21/1059386	Uitvoeringsplan aanpak ondermijnende criminaliteit 2022-2023

UITTREKSEL

Weerbaarheidsscan

Gemeente Zevenaar

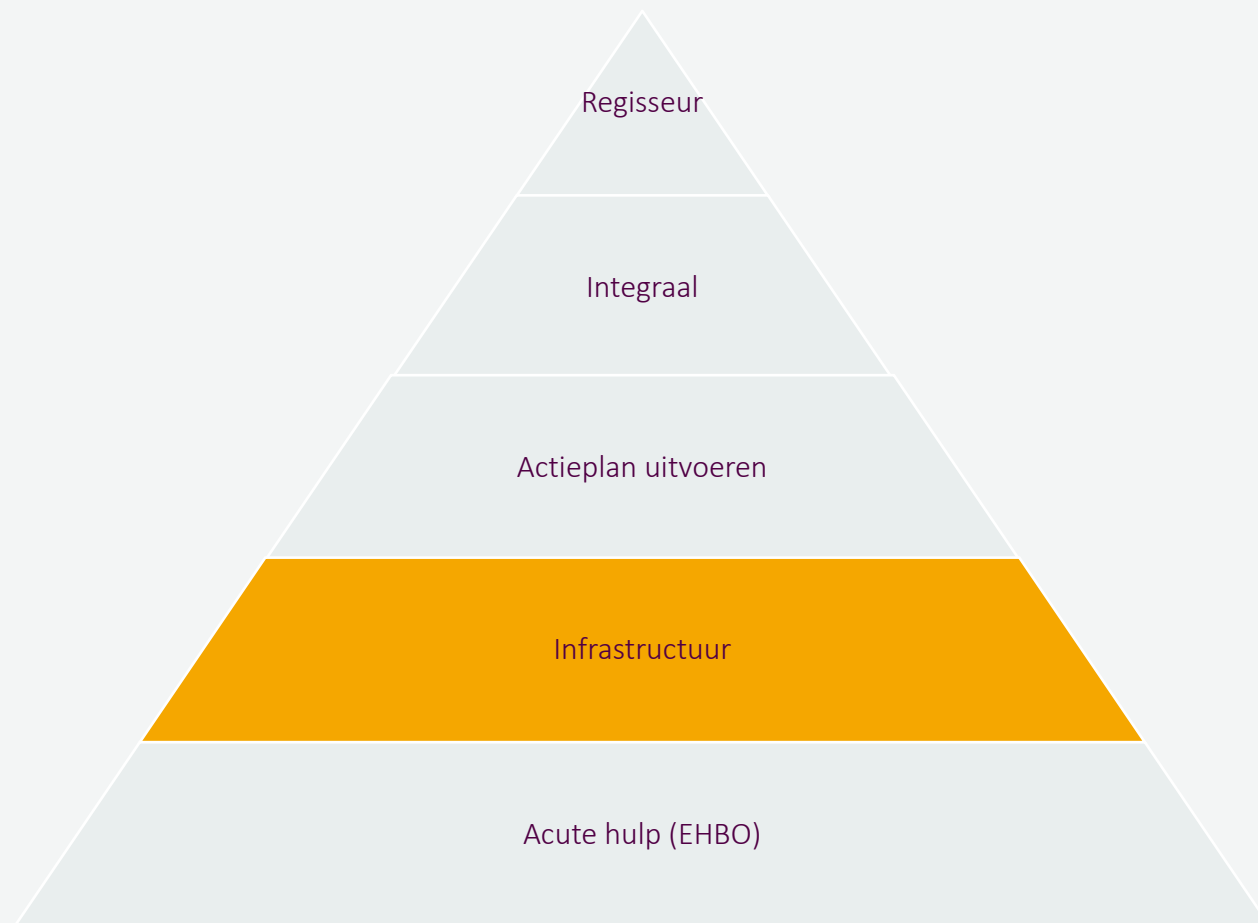
2021

START >

*Uittreksel met de belangrijkste
conclusies en aanbevelingen ter
voorkoming van ondermijnende
criminaliteit van uw gemeente.*

Piramide naar fitte gemeente

Zo scoort de gemeente Zevenaar op het gebied van weerbaarheid

De gemeente Zevenaar is gemotiveerd om het thema ondermijning aan te pakken en neemt haar verantwoordelijkheid hierin. Het thema ondermijning is belegd bij betrokken medewerkers van de afdeling Openbare orde en Veiligheid (hierna: OOV). Hoe meer medewerkers en inwoners kennis hebben over ondermijning en bewust hiervan zijn, des te effectiever de bestrijding van ondermijnende criminaliteit kan zijn. Er liggen ambitieuze beleidsstukken en de gemeente maakt gebruik van bestuursrechtelijke mogelijkheden om barrières op te werpen en maatregelen te treffen. Binnen de gemeente Zevenaar weten medewerkers elkaar goed te vinden en zijn de lijntjes met de afdeling OOV kort.

Een mindere mate van bewustzijn komt naar voren bij de verschillende gesprekken die voor de weerbaarheidsscan met diverse functionarissen hebben plaatsgevonden. Daarnaast is betrokkenheid op het thema erg persoonsafhankelijk. De algemene indruk is dat men handelt uit eigen ervaringen of vertrouwt op de goede bedoelingen van inwoners. Beleid en werkprocessen op andere afdelingen dan de afdeling OOV zijn over het geheel genomen niet vanuit een 'ondermijningsbril' opgesteld: veelal concentreren medewerkers zich op het uitvoeren van de primaire of wettelijke taak. Per pijler worden tips gegeven worden om de interne organisatie te versterken. Het is daarbij sterk aan te raden om in regionaal verband met andere gemeenten te kijken waar gezamenlijk opgetrokken kan worden t.a.v. de verbeterpunten.

Aanbevelingen

BEWUSTWORDING EN ORGANISATIE

Blijf structureel aandacht besteden aan het thema ondermijning & organiseer bewustwordingstrainingen.

Maak een 'organogram' ondermijning.

INFORMATIE POSITIE

Richt een officieel intern gemeentelijk meldpunt ondermijning in en denk bij het inrichten van het meldpunt aan veilig (en mogelijk anoniem) melden.

Zorg voor kenbaarheid van het signalenoverleg binnen de gehele organisatie.

BELEID EN HANDHAVING

Kijk breder naar de toepassingsmogelijkheden van het bestaande Bibob-beleid en laat dit onderdeel uitmaken van het werkproces bij andere afdelingen.

Tref meer maatregelen om zorgfraude te voorkomen.

INTEGERE EN VEILIGE WERKOMGEVING

Heb (meer) aandacht voor werknemers die in de gemeente woonachtig zijn.

Zorg voor structurele inbedding van het thema integriteit en zorg ervoor dat dit onderwerp 'leeft'.

COMMUNICATIE

Blijf intern en extern communiceren over de aanpak van ondermijning.

Stel een communicatiestrategie op.

Uitvoeringsplan ondermijnende criminaliteit 2022-2023

afdeling	Bedrijfsvoering - Openbare orde en veiligheid
auteur(s)	Pascal Polman
datum	13 december 2021
versie	1.0
status	concept

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Prioriteit	4
1.3	Terugblik	4
1.4	Weerbaarheidsscan	5
1.5	Leeswijzer	5
2	Ondermijnende criminaliteit	6
2.1	Ondermijning, ondermijnende criminaliteit en georganiseerde criminaliteit	6
2.2	Voorbeelden van ondermijnende criminaliteit	7
3	Doel van het plan van aanpak	9
3.1	Doelstelling afgelopen jaren	9
3.2	Doelstelling komende jaren	9
3.3	De rol van de gemeente	9
4	Focus thema's komende jaren	11
4.1	Inleiding	11
4.2	Bewustwording	11
4.3	Aanpak zorgfraude	12
4.4	Verbeteren Bibob	12
4.5	Integriteit	13
4.6	Communicatie	13
4.7	(Preventieve) controles	13
5	Deelplan 2022	15
5.1	Inleiding	15
5.2	Planning 2022	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ondermijnende criminaliteit is een hot item. De kranten en nieuwsberichten staat er steeds vaker vol mee. Deze vorm van criminaliteit is groter en dichterbij dan je denkt en onze inwoners hebben daar last van. De laatste jaren zien we een verharding in Nederland en de effecten van ondermijnende criminaliteit worden in steeds extremere gevallen zichtbaar. Denk hierbij aan de steeds professionelere drugslabs die worden opgerold. Ook in Zevenaar worden de effecten steeds beter zichtbaar. Sinds het vaststellen van het Damoclesbeleid in 2018 zijn er in onze gemeente ruim twintig panden gesloten door de burgemeester. Daarnaast zien we ook in Zevenaar niet alleen maar 'eenvoudige' hennepkwekerijen, maar ook grotere drugslabs voor de productie van synthetische drugs.

Gemeenten hebben een belangrijke rol gekregen bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Door de actuele situatie en de huidige ontwikkelingen is het van belang deze aanpak ook de komende jaren als speerpunt te blijven benoemen. Een uitvoeringsplan past daarbij.

Huis in Lobith gesloten na tweede hennepkwekerij binnen twee jaar

LOBITH - Lucien van Riswijk, burgemeester van Zevenaar, heeft per direct een woning in Lobith gesloten nadat hier in augustus voor de tweede keer binnen twee jaar een hennepkwekerij aangetroffen.

Pand in Zevenaar drie maanden op slot na vondst harddrugs

ZEVENAAR - Een woning in Zevenaar gaat op last van burgemeester Lucien Van Riswijk drie maanden op slot. In het pand aan de Romestraat heeft de politie onlangs een hoeveelheid harddrugs aangetroffen.

Man smokkelt vier Syriërs de grens over bij Zevenaar

Eigenaar woedend dat zijn zaak in Doesburg op slot moet om 'rol in georganiseerd drugscircuit'

UPDATE DOESBURG - Faya Foroe aan de Meipoortstraat in Doesburg gaat niet meer open. Burgemeester Loes van der Meijs sloot de horecazaak vorig jaar juli vanwege 'een rol in een georganiseerd drugscircuit.' Eigenaar Roestam A. tekende bezwaar aan, maar nu blijkt zonder succes.

'Criminelen ontdekken Liemers als werkgebied'

ZEVENAAR - Nog nooit zoveel drugslabs en wietkwekerijen in Zevenaar, een illegale Chinese schaduweconomie in Duiven en een woning vol xtc en wiet in Westervoort. Ondermijning, de vermenging van de onderwereld en bovenwereld, is overal in de Liemers en daar maakt de politie zich ernstige zorgen over.

Rick Aalbers 08-01-20, 07:05

„Het drugslab dat we afgelopen voorjaar [ontdekten](#) aan de Doesburgseweg was een primeur in de regio, nooit eerder vonden we hier zo'n lab. Dat geeft aan dat criminelen hun werkgebied aan het uitbreiden zijn”, zegt Wout van Norel. De chef van het Liemerse politieteam Rivierenland-Oost, reageert op burgemeester Lucien van Riswijk van Zevenaar, die [constateerde](#) dat 'er nog nooit een jaar was waarin zoveel hennepkwekerijen en xtc-labs werden opgerold'.

Het drugslab aan de Doesburgseweg was een primeur, nooit eerder vonden we zo'n lab.

- Wout van Norel, Politiechef

1.2 Prioriteit

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is als één van de vier prioriteiten opgenomen in het integraal veiligheidsplan 2019-2022. Dit plan is destijds door de gemeenteraad vastgesteld. De prioritering op dit thema moet in de komende periode worden gecontinueerd.

1.3 Terugblik

In maart 2018 zijn door het RIEC voor de gemeente Zevenaar ondermijningsbeelden opgesteld. Met behulp van deze ondermijningsbeelden is in kaart gebracht welke ondermijnende criminele activiteiten plaatsvinden in onze gemeente, welke locaties daarbij betrokken zijn en welke (rechts)personen een rol spelen. Verder is er aandacht besteed aan de mogelijke omstandigheden (gelegenheden) binnen de gemeente Zevenaar, die ondermijnende activiteiten kunnen bevorderen.

Onder andere op basis van deze ondermijningsbeelden is er eind 2018 een plan van aanpak opgesteld. Sindsdien zijn belangrijke stappen gezet in de aanpak van ondermijnende criminaliteit:

1. Er zijn ondermijningsoverleggen gestart. In eerste instantie is gestart met een signalenoverleg en een basisteamoverleg. Bij het signalenoverleg worden signalen met interne collega's en de politie besproken. Collega's van bedrijfsvoering, informatiebeheer, maatschappelijke dienstverlening, publiekszaken, beheer ontwerp en realisatie, vergunning toezicht en handhaving en de RSD zijn aangesloten. In het basisteamoverleg worden gemeente overstijgende zaken besproken samen met politie, het RIEC en de gemeenten Duiven en Westervoort;
2. Er is een kernteam ondermijning opgezet waardoor signalen laagdrempelig aan een controle worden gekoppeld. In de praktijk misten we opvolging van signalen. Signalen werden integraal opgewerkt en bleven daarna op de plank liggen. Daarom zijn we in 2021 begonnen met het kernteam ondermijning. Signalen worden eens in de zes weken besproken en één week later wordt er daadwerkelijk gecontroleerd. Bij dit overleg zijn collega's van bedrijfsvoering, vergunning toezicht en handhaving, de RSD en de ODRA betrokken. De controle wordt over het algemeen uitgevoerd door één toezichthouder bouw en de politie. Deze manier van werken wordt als zeer positief ervaren en het kernteam ondermijning wordt in de regio vaak als goed voorbeeld genoemd;
3. Er zijn bewustwordingscampagnes gehouden;
4. Er zijn beleidsregels voor de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) opgesteld;
5. Het Damoclesbeleid is op basis van huidige ontwikkelingen en jurisprudentie geactualiseerd;
6. Er worden (grootschalige) integrale controles georganiseerd;
7. Met behulp van het project Ariadne is de situatie op een recreatiepark in kaart gebracht;
8. Er is steeds meer aandacht voor witten vlekken (o.a. bedrijventerreinen en het buitengebied).

1.4 Weerbaarheidsscan

In het begin van 2021 is door het RIEC een weerbaarheidsscan uitgevoerd. Doel van deze weerbaarheidsscan was om de interne weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie in het kader van ondermijnende criminaliteit te analyseren. Het onderzoek is uitgevoerd door beleid en andere relevante documenteren te analyseren en door interviews af te nemen. In deze interviews zijn vrijwel alle afdelingen meegenomen. Uit de weerbaarheidsscan is een aantal verbeterpunten en aanbevelingen naar voren gekomen. In hoofdstuk 4 zijn verbeterpunten en aanbevelingen voor de komende twee jaar beschreven. Deze verbeterpunten en aanbevelingen komen voor een groot deel voort uit de weerbaarheidsscan.

1.5 Leeswijzer

Dit document is een uitvoeringsplan. Het plan dient als basis om de komende jaren de aanpak van ondermijnende criminaliteit verder te ontwikkelen. In hoofdstuk twee zal eerst kort stil worden gestaan bij de duiding van ondermijnende criminaliteit. Vervolgens is in hoofdstuk drie de doelstelling beschreven. In hoofdstuk vier is deze doelstelling aan de hand van de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan vertaald naar een aantal belangrijke thema's voor de komende twee jaar. In hoofdstuk vijf staan concretere acties voor het komende jaar (2022). Aan deze acties zijn ook een evaluatiemoment en het financiële plaatje gekoppeld.

2 Ondermijnende criminaliteit

2.1 Ondermijning, ondermijnende criminaliteit en georganiseerde criminaliteit

Het begrip ondermijning wordt veelal gebruikt om criminaliteit waarbij sprake is van vermenging tussen boven- en onderwereld aan te duiden. Ondermijning wordt voor veel verschillende soorten misstanden en misdragingen gebruikt, soms ook ten onrechte. In deze paragraaf wordt daar kort op ingegaan en de paragraaf wordt afgesloten met een definitie die voor de gemeentelijke organisatie van belang is.

Ten eerste kan er een onderscheid worden gemaakt tussen vier typen misdragingen. Misdragingen die niet crimineel en niet ondermijnend zijn, wel crimineel en niet ondermijnend zijn, niet crimineel en wel ondermijnend zijn en misdragingen die crimineel en ondermijnend zijn. Dit onderscheid is overzichtelijk weergegeven in onderstaande tabel. Bij de lokale aanpak richten wij ons vooral op misdragingen die zowel crimineel als ondermijnend zijn.

Tabel 1. Vier typen verschijningsvormen van misdragingen (Kolthoff & Khonraad, 2016)

Criminaliteit Ondermijnend	Ja	Nee
	Ja	Nee
Ja	Ondermijnende criminaliteit	Wijkagent die niet optreedt
Nee	Eenmalige tasjesdief	Baldadig gedrag jongeren

Uit het voorafgaande komt naar voren dat ondermijning dus niet altijd crimineel en illegaal hoeft te zijn. Om dat extra te kunnen duiden, is het ten tweede van belang de definities van ondermijning, ondermijnende criminaliteit en georganiseerde criminaliteit te geven.

‘Ondermijning is het verzwakken of misbruiken van de structuur van onze maatschappij, leidend tot een aantasting van haar fundamenten en/of van de legitimiteit van het stelsel dat haar beschermt’ (Politie Amsterdam-Amstelland, 2009, p. 46).

‘Ondermijnende criminaliteit is criminaliteit die de formele (rechtstaat) of de informele (fatsoenlijke verhoudingen) grondslag van onze samenleving systematisch aantast’ (Tops & van der Torre, 2014, p. 12).

'Er is sprake van georganiseerde criminaliteit indien groepen die primair gericht zijn op illegaal gewin systematisch misdaden plegen met ernstige gevolgen voor de samenleving, en in staat zijn deze misdaden op betrekkelijk effectieve wijze af te schermen, in het bijzonder door de bereidheid te tonen fysiek geweld te gebruiken of personen door middel van corruptie uit te schakelen' (Fijnaut, Bovenkerk, Bruinsma & van de Bunt, 1995, pp. 24-25).

Deze drie begrippen verhouden zich op een bepaalde manier tot elkaar. Dit kan schematisch worden weergegeven. Zie het figuur hieronder. In de lokale aanpak richten wij ons op ondermijnende criminaliteit.

Figuur 1. Verhouding begrippen rondom ondermijning (Lam et al., 2018, p. 20)

2.2 Voorbeelden van ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit bestaat uit veel verschillende categorieën. Denk bijvoorbeeld aan de volgende categorieën: drugs (handel, productie, dumpingen), witwassen, zorgfraude, vastgoedfraude, mensenhandel (arbeidsuitbuiting, illegale prostitutie), criminele motorbendes en cybercriminaliteit.

Naast het benoemen van de categorieën kan er ook een aantal concrete voorbeelden worden gegeven.

Voorbeeld 1

Denk aan een boer die wordt benaderd om een van zijn leegstaande schuren te verhuren voor de teelt van hennep of de productie van synthetische drugs. De boer kan zwichten voor een lucratief aanbod van de criminelen, maar wat ook voorkomt is dat een boer zodanig onder druk wordt gezet dat de schuur wordt overgenomen door de criminelen en de boer niet langer de baas is op zijn eigen erf.

In mei van dit jaar werd een agrariër uit de Achterhoek veroordeeld voor medeplichtigheid aan het bereiden, verwerken en produceren van cocaïne. De boer gaf in de rechtbank aan door de drugscriminelen met een hamer te zijn geslagen. Ook toonden de criminelen foto's van zijn gezin en intimideerden de boer zodanig dat hij zwichtte en de schuur liet gebruiken. Hij stelt nooit geld te hebben gekregen voor het meewerken.

Voorbeeld 2

Denk aan een winkel waar nooit klanten komen, maar die niet failliet gaat. Het kan dan gaan om het witwassen van geld. De crimineel beweert dat hij zijn geld in de winkel verdient, terwijl dit uit criminele activiteiten afkomstig is. Via de winkel wordt het geld witgewassen en de bovenwereld in gebracht. Soms worden producten in zo'n winkel voor veel lagere bedragen aangeboden dan dat concurrenten de producten aanbieden. Deze oneerlijke concurrentie schaadt de eerlijke ondernemers. Er zijn situaties bekend waarbij bij dit soort winkels de kassa niet eens aangesloten is (deze staat er puur voor de show). Of waarbij geen contact te leggen is met de winkel per telefoon of e-mail/website.

Voorbeeld 3

Denk aan iemand die recht heeft op twintig uur huishoudelijke hulp, waarvan slechts vier uur worden uitgevoerd. Hier kan een crimineel zorgbureau achter zitten. Dit zorgbureau declareert vervolgens wel de volledige twintig uur, waardoor geld onrechtmatig wordt uitgekeerd aan hen. Zorggeld gaat verloren en de hulpbehoevende krijgt geen passende hulp.

3 Doel van het plan van aanpak

3.1 Doelstelling afgelopen jaren

In het plan van aanpak in 2018 werd de volgende doelstelling opgenomen: *De aanpak van ondermijning op lokaal niveau borgen in de huidige organisatie. Dit betekent op lokaal niveau samenwerking zoeken met de interne- en externe (veiligheids-)partners. De aanpak van ondermijning is geen tijdelijk fenomeen maar zal structureel geborgd moeten worden binnen de organisatie. Via dit plan van aanpak wordt beoogd een integrale aanpak voor ondermijning in de gemeente Zevenaar te formuleren. De integrale aanpak en samenwerking zijn gericht op de inzet van preventie, bestuursrechtelijke, privaatrechtelijke, fiscale- en/of strafrechtelijke instrumenten ten behoeve van de aanpak van ondermijning.*

Gesteld kan worden dat deze doelstelling voor een groot deel is behaald. Op lokaal niveau wordt er in ieder geval in drie vormen samenwerking gezocht met interne en externe (veiligheids-)partners. In het signalenoverleg worden signalen verrijkt door vrijwel alle afdelingen binnen de gemeente en de politie. In het kernteamoverleg worden concretere signalen besproken en aan deze signalen wordt een (preventieve) controle gekoppeld. In het basisteamoverleg wordt samen met het RIEC, de gemeenten Duiven en Westervoort en de politie op strategisch niveau overlegd. De integrale aanpak heeft de afgelopen jaren vorm gekregen.

3.2 Doelstelling komende jaren

Voor de komende jaren is het van belang om de aanpak van ondermijnende criminaliteit te laten landen in de gehele gemeentelijke organisatie. Door de bewustwording te vergroten (zowel binnen de organisatie als onder onze inwoners en ondernemers), kan de interne weerbaarheid van onze organisatie worden verstevigd. Daarnaast willen we meer verantwoordelijkheid creëren door belangrijke functies bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit in kaart te brengen. Collega's moeten fungeren als schakel tussen het team openbare orde en veiligheid en de afdeling waarin de betreffende collega actief is. Als laatste moeten op een aantal beleidstukken en procedures stappen worden gezet (denk aan het Bibob-beleid en aanpak zorgfraude).

3.3 De rol van de gemeente

De gemeenten hebben mogelijkheden om barrières op te werpen, waarmee kan worden voorkomen dat criminele organisaties of personen misbruik maken van legale structuren of zich weten te vestigen in de regio. Dit zal zich onder meer uiten in het versterken van de informatiepositie en het actualiseren, regionaal afstemmen en consequent uitvoeren van beleid. Daarbij is er een aantal kritische procedures bij vergunningverlening, subsidieverstrekking en aanbestedingen, het uitoefenen van toezichts- en handhavingstaken en de strikte toepassing van het sanctioneringsinstrumentarium. De gemeenten hebben een algemene verantwoordelijkheid om te voorkomen dat het vertrouwen in een veilige en

integere gemeentelijke samenleving wordt ondermijnd door waar mogelijk barrières op te werpen om misbruik te voorkomen en tegen te gaan. Daarnaast hebben de gemeenten de specifieke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat (lokale) wet- en regelgeving wordt misbruikt. Dus het voorkomen van facilitering van criminelen, bijvoorbeeld door onbewust opdrachten te geven of zaken te doen met hen, vergunningen te verlenen, vastgoedtransacties aan te gaan of subsidies aan hen te verstrekken.

Om een goede vuist te maken tegen ondermijnende criminaliteit is het daarnaast noodzakelijk om in ieder geval strafrecht en bestuursrecht te combineren. De politie en het openbaar ministerie kunnen het met de middelen uit het strafrecht niet alleen. Gemeenten hebben krachtige middelen uit het bestuursrecht. Een goed voorbeeld van deze combinatie zijn de integrale controles die op initiatief van de gemeente worden georganiseerd. Aan deze controles nemen in ieder geval de gemeente en de politie deel. De integrale controles zijn vooral preventief van aard en bedoeld om bepaalde gebieden (bijvoorbeeld bedrijventerreinen en het buitengebied) inzichtelijk te krijgen.

4 Focus thema's komende jaren

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is de doelstelling voor de komende jaren uitgewerkt naar een aantal thema's waar we de komende jaren onze focus op willen leggen. De thema's staan kort beschreven, met daarbij welke acties al zijn uitgevoerd en aan wat voor een acties we kunnen denken voor de komende jaren.

4.2 Bewustwording

In de weerbaarheidsscan staat het volgende opgenomen over bewustwording: *'De aanpak van ondermijnende criminaliteit begint met bewustwording. De gemeente kan pas weerbaar worden tegen ondermijnende criminaliteit als bestuurders en ambtenaren weten welke ondermijnende criminaliteit zich in de gemeente afspeelt, welke signalen daarop kunnen wijzen, en weten hoe criminelen misbruik kunnen maken van de gemeente. Een verhoogde bewustwording zorgt er voor dat ondermijnende criminaliteit vroegtijdig kan worden opgemerkt en aangepakt'*. Deze passage is gericht op bewustwording van de interne organisatie. Naast bewustwording bij hen, is bewustwording voor externen (inwoners, ondernemers, etc.) ook van belang.

De afgelopen jaren is er al aandacht besteed aan de bewustwording van ondermijnende criminaliteit. Het team openbare orde en veiligheid is bij alle afdelingen langs geweest om een presentatie te geven. Daarnaast is in gesprek gegaan met ondernemers en ondernemersverenigingen om het onderwerp onder de aandacht te brengen. Wel wordt opgemerkt dat deze bewustwordingstrainingen nog geen structureel karakter hebben.

Voor de komende jaren moet het geven van bewustwordingstrainingen wel een structureel karakter krijgen. Daarnaast is de Zevenaar Academie bezig met het vormgeven van leerlijnen. De bewustwording vergroten voor ondermijnende criminaliteit wordt één van deze leerlijnen. Hier worden al gesprekken over gevoerd. Deze leerlijn kan voor collega's worden opgezet en ook eens in de zoveel tijd terugkomen. Dit geeft ons dus de mogelijkheid om het onderwerp structureel onder de aandacht te brengen. Daarnaast is het goed om kwetsbare sectoren of gebieden (bijv. bedrijventerreinen, buitengebied, campings) in kaart te brengen en daar preventief voorlichting te geven op dit onderwerp.

Voor de organisatie is het van belang dat de aanpak van ondermijnende criminaliteit stap voor stap wordt ingebed in de gehele organisatie. Collega's hebben een signalerende functie en kunnen daarnaast ook barrières opwerpen. Door alert te zijn en goede vragen te stellen, kan een vergunning aan de voorkant geweigerd worden, waardoor een mogelijke malafide ondernemer geen kans krijgt zich te vestigen in Zevenaar. De komende jaren kunnen eerste stappen gezet worden om ambassadeurs ondermijnende criminaliteit aan te wijzen. Deze ambassadeurs fungeren als schakel tussen de (vak)afdelingen en het team openbare orde en veiligheid.

4.3 Aanpak zorgfraude

Met goed beleid is de gemeente beter in staat om ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Dit kan zowel preventief als repressief zijn. De laatste jaren zien we een toename van (vermoedens van) zorgfraude. Bij zorgfraude zit het verdienmodel in het meer uren declareren dan dat er daadwerkelijk zorg wordt verleend. Uit de weerbaarheidsscan kwam de aanbeveling naar voren om meer maatregelen te treffen om zorgfraude te voorkomen. Vanuit het sociaal domein wordt regionaal samengewerkt omtrent zorgfraude in verschillende overleggen op het gebied van onder andere jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning. Voor een effectieve aanpak van zorgfraude missen we een toezichthouder rechtmatigheid. Daarnaast is het een relatief nieuw en onbekend onderwerp, waardoor we nog geen vuist kunnen maken tegen deze vorm van fraude.

Het komende jaar moeten er zo snel mogelijk stappen worden gemaakt wat betreft de toezichthouder rechtmatigheid. Zonder deze toezichthouder heb je vrijwel geen troeven in handen om op te treden tegen zorgfraude. Meerdere gemeenten in onze regio worstelen hiermee en daarom wordt ook de samenwerking gezocht met 1Stroom (Duiven en Westervoort). Intern is het van belang dat het sociaal domein en het team openbare orde en veiligheid (OOV) goed met elkaar samenwerken. In de basis hoort de toezichthouder rechtmatigheid bij het sociaal domein, maar OOV heeft hierin ook een belangrijke adviserende rol.

4.4 Verbeteren Bibob

In 2018 zijn beleidsregels voor de wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Bibob) voor de gemeente Zevenaar vastgesteld. Dit maakt het voor ons mogelijk om (nieuwe) ondernemers die een exploitatievergunning of alcoholvergunning nodig hebben te toetsen aan de wet Bibob. Doel is om te voorkomen dat malafide ondernemers zich vestigen in Zevenaar.

Met dit beleid staat er een goede basis om Bibob een preventieve werking te laten hebben. Dit blijkt ook uit de weerbaarheidsscan. Echter blijkt ook dat, hoewel de basis er staat, de procedures en werkwijzen rondom Bibob nog onvoldoende zijn ingebed in de organisatie. Met andere woorden is het beleid in theorie goed, maar komt het in de praktijk nog onvoldoende uit de verf.

Voor de komende jaren is het van belang om de praktische invulling van Bibob beter vorm te geven. De Bibob coördinator(en), vergunningsverleners en OOV hebben hier een belangrijke rol in. Vanuit VTH en OOV is al de wens uitgesproken om een structureel overleg in te plannen en onder andere casussen met betrekking tot de Bibob te bespreken. Dit is een goede eerste stap, maar het zou goed zijn echt een

verdiepingsslag te maken op het gebied van Bibob. De taken, verantwoordelijkheden, processen en procedures moeten duidelijk met elkaar worden besproken en afgestemd.

4.5 Integriteit

Ondermijnende criminaliteit is kort gezegd de verwevenheid tussen onder- en bovenwereld. Dit betekent dat criminelen (onderwereld) gebruik maken van legale structuren (bovenwereld). De legale structuren bestaan bijvoorbeeld uit ondernemingen en het verlenen van vergunningen aan deze ondernemingen. Criminelen zijn in sommige gevallen dus afhankelijk van diensten die wij als gemeente leveren. Integriteit en een veilige werkomgeving is daarom van belang.

Uit de weerbaarheidsscan komt naar voren dat het integriteitsbeleid sterk verouderd is. Op het moment van schrijven, is P&O bezig met het actualiseren van het integriteitsbeleid. Hier moet structureel aandacht voor blijven. Daarnaast moet er de komende jaren in kaart worden gebracht welke functies kwetsbaar zijn. Met andere woorden: welke functies staat in direct contact met potentiële malafide ondernemers/personen en zouden eventueel beïnvloed kunnen worden. Onder andere OOV en vergunningverleners vallen onder deze categorie. Doel is niet om deze functies extra te controleren, maar wel om te kijken hoe deze functies op een goede manier beschermd kunnen worden. Zeker omdat een (groot) deel van de gemeentelijke medewerkers in of nabij de gemeente Zevenaar woont.

4.6 Communicatie

Communicatie is een krachtig middel. Zeker ook bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Bij de aanpak wordt communicatie zowel intern als extern ingezet. Intern om bijvoorbeeld de bewustwording van de gemeentelijke organisatie te vergroten en extern om bewustwording te vergroten, maar ook om men te laten zien dat wij als gemeente samen met onze (veiligheids-)partners een vuist maken tegen ondermijnende criminaliteit.

Eén van de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan is om een communicatiestrategie te ontwikkelen op het gebied van ondermijnende criminaliteit. In deze communicatiestrategie kunnen veel overige (en kleinere) aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan worden afgevangen. Communicatie speelt namelijk ook een belangrijke rol bij het vergroten van de bewustwording. Het komende jaar moeten eerste stappen in deze strategie worden gezet.

4.7 (Preventieve) controles

De afgelopen jaren hebben wij op basis van de ondermijningsbeelden uit 2018 veel stappen gezet met betrekking tot het uitvoeren van (integrale) controles. Om een stevige vuist te maken tegen ondermijnende criminaliteit is het noodzakelijk om in ieder geval straf- en bestuursrecht te combineren. Bij integrale controles zijn daarom in ieder geval gemeente en politie aanwezig. Sinds 2019 zijn er vijf

grootschalige integrale controles georganiseerd. Deze controles leveren erg veel informatie op waardoor gebieden waar weinig zicht op is beter zichtbaar worden. Bij een controle in 2020 is een grote hennepkwekerij aangetroffen in het buitengebied en in 2021 is een grootschalige controle gehouden op een recreatiepark.

Veel signalen komen binnen en worden vervolgens opgewerkt als ze concreet genoeg zijn. Voorafgaand aan het afgelopen jaar merkte OOV dat opgewerkte signalen vaak op de plank bleven liggen. Daarom is begin 2021 gekozen om het kernteam ondermijning te starten. Elke zes weken worden signalen met politie, ODRA en RSD besproken. Deze signalen worden een week later laagdrempelig en kleinschalig gecontroleerd. Deze werkwijze willen wij de komende jaren graag continueren. Het zorgt voor adequate controle en het kernteam wordt in de regio vaak als goed voorbeeld genoemd. Naast de kleinschalige controles van het kernteam, willen we per jaar graag één of twee grotere integrale controles uitvoeren. Deze controles kunnen dan bijvoorbeeld gericht zijn op een bedrijventerrein of het buitengebied.

5 Deelplan 2022

5.1 Inleiding

Uit de weerbaarheidsscan is een aantal aanbevelingen naar voren gekomen. Deze aanbevelingen zijn in hoofdstuk vier naar zes thema's omgezet. Per thema zullen acties voor het komende jaar worden beschreven. Aan het eind van 2022 wordt dit deelplan geëvalueerd en worden de acties voor 2023 opgesteld.

5.2 Planning 2022

Nummer	Actie	Datum gereed / uitvoering	Benodigd budget
Bewustwording			
1	Het organiseren van bewustwordingstrainingen voor het ambtelijk apparaat, het MT, het college en de gemeenteraad.	Doorlopend	Reguliere werkzaamheden OOV Kosten voor externe sprekers: € 1.000,00 per jaar. Dekking uit budget ondermijning
2	Training voor toezichthouders bouw en boa's over aandachtspunten rondom en in drugslabs/hennepkwekerijen	Q2 2022	Kosten training maximaal € 3.000,00. Dekking uit opleidingsbudget VTH
3	Open dag met voorlichting over allerlei soorten drugs(-labs) voor alle geïnteresseerde medewerkers	Q2 2022	Kosten open dag € 2.250,00. Dekking uit budget ondermijning
4	Het organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten voor ondernemers, inwoners en maatschappelijke partners	Q4 2022 (ondernemers)	Reguliere werkzaamheden OOV Kosten organiseren bijeenkomst: € 750,00. Dekking uit budget ondermijning.
5	Nieuwe medewerkers informeren over ondermijnende criminaliteit door middel van een informatieve mail	Doorlopend	Reguliere werkzaamheden OOV
6	Ontwikkelen van leerlijn voor	Q1 2022	Reguliere

	ondermijnende criminaliteit in samenwerking met de Zevenaar Academie		werkzaamheden OOV en P&O
7	Start maken met creëren van meer verantwoordelijkheid binnen de afdelingen (ambassadeurs ondermijning)	Q3 2022	Reguliere werkzaamheden OOV
Aanpak zorgfraude			
8	Afstemmen met 1Stroom over inrichten aanpak zorgfraude	Q1 en Q2 2022	Reguliere werkzaamheden OOV
9	Aanstellen van toezichthouder rechtmatigheid (eventueel ook in samenwerking met 1Stroom)	Zo snel mogelijk	Regie ligt bij sociaal domein. Hoe het een en ander precies wordt ingevuld is nog niet duidelijk. Mogelijk kan er één toezichthouder worden aangesteld voor meerdere gemeenten.
10	Evalueren aanpak zorgfraude	Q4 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en sociaal domein
Verbeteren Bibob			
11	Structureel overleg tussen OOV en VTH (handhaving en vergunningsverlening) inplannen	Q1 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en VTH
12	Organiseren ambtelijk overleg over vormgeving Bibob	Q1 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en VTH
13	Nadrukkelijker positioneren van Bibob-coördinator(en) en vormgeven 'Bibob-team'	Q2 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en VTH
14	Het indien nodig aanpassen en actualiseren van Bibob beleid	Q3 2022	Reguliere werkzaamheden Bibob-coördinator(en)
Integriteit			
15	Actualiseren van integriteitsbeleid	Q1 en Q2 2022	Reguliere werkzaamheden P&O
16	Het benoemen van kwetsbare functies en screening hierop aanpassen.	Q1 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en P&O

17	Structureel aandacht hebben voor integriteit en zorgen voor inbedding in organisatie	Doorlopend	Reguliere werkzaamheden P&O
Communicatie			
18	Het intern en extern blijven communiceren over de aanpak van ondermijning	Doorlopend	Reguliere werkzaamheden OOV en communicatie
19	Het opstellen van een communicatiestrategie	Q1 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en communicatie
(Preventieve) controles			
20	Continueren van kernteam ondermijning en uitvoeren kleinschalige controles	Doorlopend	Reguliere werkzaamheden OOV, VTH en RSD Uren van ODRA worden ingekocht à € 7.000,00
21	Integrale controle op bedrijventerrein in het kader van week van de veiligheid	Q4 2022	Reguliere werkzaamheden OOV en VTH Uren van ODRA worden ingekocht (zie punt 20)
Overig			
22	Vaststellen van beleid omtrent mensenhandel (wettelijke verplichting in 2022)	Q3 2022	Regulieren werkzaamheden OOV
23	Evalueren deelplan 2022 en opstellen deelplan 2023	Q4 2022	Regulieren werkzaamheden OOV (in samenspraak met alle betrokken afdelingen)

De kosten worden gedekt door bestaande budgetten. De kosten die in bovenstaande tabel zijn aangegeven, zijn exclusief ambtelijke capaciteit.